

O poprawnej wymowie

Wiele osób, z pewnością niejednokrotnie miało problemy z poprawną wymową niektórych słów. Warto wtedy pamiętać o ogólnych regułach, dzięki którym będziemy mieć mniej problemów. Z obserwacji dzieci w szkole wynika, że najczęściej popełniane błędy dotyczą wymowy -ę, -ą, słów pójść, wyrazów z grupami głosek strz, trz. Nie sposób omówić tu wszystkich zasad, ale spróbujemy przyjrzeć się tym najważniejszym.

Samogłoska _a

„ą na końcu wyrazu wymawia się jak ą – wymowa tej głoski jako om lub o, np. widzą = widzom lub widzo, jest niepoprawna.”(Klemensiewicz Z)

Samogłoska _e

„ę na końcu wyrazu wymawia się jak czyste e [...], np. piszę, natkę = pisze, natke” (Klemensiewicz Z)

Samogłoski -ę i -ą przed literami ł, l należy wymawiać jako ustne samogłoski (e, o), np. (wzioł)a nie (wziął).

Wymowa głosek miękkich (ś, ź, ć, dź).

Zdarza się, szczególnie wśród dziewcząt wymawianie powyższych głosek z połowicznym zmiękczeniem, co sprawia, że brzmią one jak (s, z ,c, dz) Np. czesc zamiast poprawnie cześć.

Pójść

poszłem, weszłem, przyszedłem, wyszłem, odeszłem , przyszedłeś, wyszedłeś - to niestety bardzo powszechny błąd upowszechniony pod wpływem poprawnych żeńskich form: poszłam, wyszłam, zaszłam.

Pamiętajmy więc a więc poprawnie mówimy – ja poszedłem, ty poszedłeś, on poszedł

Umieć

Bardzo często dzieci mówią, że coś umią lub rozumią, co jest oczywiście błędem. Powinno się mówić: oni umieją, oni rozumieją.

Wyrazy z grupami głosek strz, trz

trzymać, trzepak, strzelać, strzał, strzykawka – wyrazy te bywają nagminnie upraszczane w wymowie do czeba, czecia, czymać, czepak, szczelać, szczał, szczypawka co jest niepoprawne. Należy wymawiać zgodnie z pisownią trzepak, trzymać, trzeba, trzecia itp., chociaż jest to trudniejsze do wyartykułowania.

Włączać

Powszechnie króluje niestety nieprawidłowa wymowa włanczać. Pamiętajmy więc, by włączyćradio lub telewizor.

Wziąć

Poprawna wymowa to wziąć, tymczasem bardzo często słyszymy błędne wziąć.

Musimy wziąć udział w zajęciach, kursie itp.

Westerplatte – przy okazji różnych rocznic, nawet radiu i w telewizji słychać jak kraj długi i szeroki wymowę Westerplatte przez dwa 't', co jest koszmarnym błędem.

Poprawna wymowa to wes-ter-pla-te.

Jest

W pośpiechu często zjadamy końcówki wyrazów, np. jes zamiast poprawnie jest.

Mam nadzieję, że powyższe przykłady zachęcą uczniów do samodzielnego przeglądania słowników, i pracy nad własną polszczyzną.

Polecam sięgnąć do następujących opracowań:

Słownik poprawnej polszczyzny, PWN, Warszawa 1980

Klemensiewicz Zenon, Prawidła poprawnej wymowy polskiej. Uzupełnił Stanisław Urbańczyk, Kraków 1988

Podręczny słownik poprawnej wymowy polskiej, W. Lubaś, S. Urbańczyk,1990,

Opracowała:
logopeda mgr Zofia Kozak